

מתיקות הבית

גליון למתיקות המשפחה היהודית
יו"ל ע"י אברכי כולל 'לובלין' בראשות הגאון הרב מנחם ברוך יאווע שליט"א

מי שִׁבְּהָ אֶת הַבְּכוֹר שְׂצָרֶיךָ לַפְדוֹתוֹ?!

יותר מאשר אצל שאר הבנים, כי עד עתה לא ידע אם יזכה לבנים וכיון שנוולד לו הבן הראשון מכאן והילך הוא יודע שה' מזכה ויזכה אותו הלאה להשאיר המשך דורות בעולם. לכן דוקא בבן הזה שבו השמחה גדולה עד למאה קבועה התורה שהוא שִׁבְּהָ לכהו, וכדי לקחתו חזרה לבית הוריו צריך האבא לפדותו.

ולפי זה יבן טעם במצוה לתת מהירושה פי שנים לבכור, כי יש לאב הכפרת הטוב לבן הזה, שכן עד שהוא נולד היה האבא מדאג שמא לא יזכה לבנים, והתחזק באמונה ובטחון והתפיל לה' שלא יעזבו ויחן אותו בנרע של קמא, וכשנולד הבכור הזה התחזקה מאד אמונתו של האבא כשראה שה' ענה לתפלתו, וכהכרת הטוב של האב לבן הזה ראוי לו לתת לו פי שנים בירושה. [וליתר באור בקנטרס 'מתיקות פדיון הבן'].

עלה יוסף לגדלה. ואחר כך מבנימין עמד שאול למלך ואחר כך מיהודה נעשה דוד למלך, וכל זה כדי שלא תהיה גאוה ונדלה לטוב ששט על אחיו. וצונו ה' על מצות פדיון הבן, שבו כל השבטים כולל שבט יוסף צריכים לתת חמשה סלעים לפדיונו של בנם הבכור וזה מהסבה שנקמרה במשל לעיל, שיוסף וכל מי שיעשה למלך ונשיא הישראל יצטרך גם הוא לשלם חמשה סלעים אלו לפדיון כמסים, וכך לא יתגאה על אחיו ולא יגרם להם לקנאות בו.

וכן זה שפודים את הבכור זה מלמד את הבכור עצמו שהוא הגדול במשפחה שלא יתגאה על אחיו, כי דוקא הוא לא שִׁבְּהָ למשפחתו והיה צריך לפדותו כדי שישאר במשפחתו.

זהירות, גאוה!

נמצינו למדים, שאם ה' נותן לאחד מעמנו גדלה וכבוד, עליו להיות שפל כלפי אחרים גם אם הם קטנים ממנו. וכמו כן, כל אב משפחה שיש לו צד של בכורה בן, שהוא מנהיג את משפחתו, עליו להזהר מגאוה ולהתנהג עם בני ביתו בענוות חן. כמו שהמלך נצטוו שלא ירום לבבו, כי אף שגדלת המלך היא יותר משאר העם עליו להיות שפל ביותר.

וכן היתה דרכו של משה רבנו שהיה מלך כדאימת במדרש, ובכל זאת היה 'ענו מאד מכל האדם'. וכן דוד המלך הרגיש עצמו כתולעת, ודרשו חז"ל על דוד: "עדינו העצני", שבבית המדרש היה מעדן עצמו כתולעת ויושב על הקרקע ומשפיל את עצמו לפני מפיבשת שהקלימו בדבר הלכה, וכל זה להורות שכל שאדם הוא גדול ביותר, שלמותו היא להשפיל ולהתמיר: עצמו לפני הקטנים ממנו.

הכרת הטוב לבן הבכור!

ובטעם מצות פדיון הבן יש לפרש, משום ששכאשר נולד לאדם הבן הראשון אזי שמתו אדו לה עד למאה,

"קדש לי כל בכור". הענין של פדיון הבן הוא שכל שצריך להביא את הפרות הראשונים לכהן, כך הבן הראשון שִׁבְּהָ לכהן.

משל למה דומה ענין פדיון הבן: למלך שהיו בו בנים רבים והפקיד את בנו הגדול על מלכות עיר המלך, והוא התנשא על אחיו ולכן הם קנאו בו ורבו עמו, לכן המלך עשה בחכמה ושלח את כל בניו ואף הגדול ביניהם - לארץ האויב ושם נעשו לעבדים, כי היתה לו טענה גם על בנו הגדול על שהתנשא על אחיו וגרם להם לקנאות בו.

לאחר שנים הם התגעגעו לימים הנפלאים שהיו להם בבית אביהם. כששמע המלך שבניו מתגעגעים אליו השיבם לביתו. ואז חשש המלך שבנו בכורו יתגאה מהצלחתו ובכך יגרם לאחיו שוב לקנאות בו, לכן צוה עליו המלך שבכל פעם שיצאה להפגס להיכלו המהיפה יצטרך לשלם מסים לאחיו הדרים בכל חדרי הארמון, והדבר הזה גרם לו ענה ושפלות וכך לא רבו עמו.

מתי לובשים כתנת פסים?...

הנמשל הוא: שיעקב אבינו עשה את בנו יוסף לבכור, ולמדו את כל חכמתו ועשה לו כתנת פסים כדי שבני השפחות יעריכו ויכבדו אותו כי היה רעה אותם ומחזקם כרבים. והיה ראוי ליוסף ללבוש רק לצד בני השפחות, ולהסירה מעליו כשבא לפני אחיו הגדולים, וכיון שלא עשה כן קנאו בו אחיו.

ונתגלגל הדבר ומכרוהו וירד למצרים ושם נעשה למלך ולמשביר וזו היתה תוכחה משמים לאחים, שהיה ראוי להם להכיר מתחלה שיוסף הוא הגדול בדעת מכל אחיו ונחשב לבכור. ומפני שרדפו האחים את יוסף ומפני שגזלו בבני השפחות, ירדו כלם לשעבוד מצרים ואף שבט יוסף נשתעבדו, ומדוע מפי התביעה שהיתה על יוסף על כך שלפי דרגתו היה לו להסתייר את גדלתו מאחיו כדי שלא לגרם להם קנאה.

הבכורה שמתחלפת...

וכשה' הוציאם ממצרים החליף פעמים רבות את הבכורה, שבתחלה ממצרים יוסף מלך כבכור ואחר כך הלויים היו כבכורים בכך ששרתו בבית המקדש, וזה בזכות שעל ידי לוי שמכר את יוסף

עצה מתוקה: פדיון השעיה...

הנה ענין פדיון הבן ופדיון פטר חמום קנים בכל דבר ודבר, שצריך לעשר את האכל ולהביא בפורים מהפרות, וכן מכל שעה אנו צריכים לעשר לפחות דקה של תפלה. דהנה הפדיון שעושים לבן הוא פדיון ב'גברא' והמעשרות באכל ופדיון בבהמה ומצות בכורים הוא פדיון ב'חפצא', ועלינו להוסיף ולעשות פדיון גם ל'זמן', והוא על ידי שמעשרים את הזמן ומקדישים 'דקה' לתפלה בכל תחלת שעה.

כי בכל רגע ורגע יש דין ומשפט על העולם, אם יהיו נוקים או טובות בעולם, והצדיקים שעוסקים בתורה בקדושה, הם ממתקנים את הדינים הללו על ידי שדנים את בני העולם לכך זכות. ובדקות תפלה זו אנו מקימים מצות: "והיגית בו יומם ולילה" שהפירוש בזה גם להגות בה' ובחסדיו, ולכן בכל תחלת שעה ראוי לעצור לדקה של הודאה ותפלה וזוהי האדם פודה כפיכחול את כל השעה כלה.

מתיקות הבית כבית המקדש

שֶׁהַקְּטָרוֹ בְּכָל הַלַּיְלָה עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, זָכְרוּ שֶׁכִּיּוֹצֵא בֹוּה ה' עוֹשֶׂה לָנוּ בְּגוֹפְנוֹ כַּעֲיֵן תְּרוֹמַת הַדָּשָׁן, שֶׁכָּל הַפְּסֻלֹת יוֹצֵאת וְאִינָה נִעְצֵרֵת בְּגוֹפְנוֹ חֲלִילָה, וְכֵשֶׁם שֶׁהָיוּ מוֹצֵאים אֶת הַדָּשָׁן מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ, כֵּן הָאֲדָם הַנִּפְנָה מִחוּץ לַמִּחְנָה יֵשׁ צוּי לְכַסוֹת צָרְכָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: 'וַיִּתֵּן הַתְּהִיָּה לָהּ עַל אֲזָנֶיהָ בְּשִׁבְתָּהּ חוּץ וַחֲפֹרְתָהּ בָּהּ וְשִׁבְתָּ וְכָסִית אֶת צִאֲהָ'.

בית הכפסא של כבוד

בית הכפסא שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה נִקְרָא: 'בֵּית הַכֶּפֶסָא שֶׁל כְּבוֹד', וְהָיָה נִקְרָא כֵּן מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִתְנַהֲגִים בְּכָבוֹד שֶׁל צְנִיעוּת, וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר מִשּׁוּם שֶׁשָּׂם מִתְנַהֵל 'כְּבוֹד' ה' מִלְּפָנָיו שֶׁל עוֹלָם, הַיּוֹשֵׁב עַל 'כֶּפֶסָא' רָם וְנִשְׂא, שֶׁכְּבִכּוֹל יוֹרֵד אֵלָינוּ וּמְשַׁפֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְהַדִּיחַ אֶת גּוֹפְנוֹ מִהַזְהֵמָה שֶׁבָנוּ.

וְהַחֶסֶד שֶׁה' עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּבֵית הַכֶּפֶסָא הוּא גְּלוֹי וְיודֵעַ לִפְנֵי 'כֶּפֶסָא' כְּבוֹדוֹ, שְׂאֵלוֹ יְסִיר לוֹ לָרַגַע קֵט אֶת הַשְּׁנֻחָתוֹ מִמֶּנּוּ חֲלִילָה, הָרִי שֶׁלֹּא נוֹכַח לְהַתְקַיֵּם וְלַעֲמֹד לִפְנֵי יְתִבְרָךְ אֶפִּילוֹ שֶׁעָה אַחַת.

וְכֵן גַּם בְּבֵית הַכֶּפֶסָא שֶׁבְּבִיתֵנוּ, יֵשׁ לְהִתְבּוֹן בְּכֶפֶסָא כְּבוֹדוֹ שֶׁל ה', וְלְהַרְגִישׁ כְּמָה גְדוּלָה אֲהַבַת ה' אֵלָינוּ הַמִּתְנַהֲלִית בְּחֶסֶד עִצּוֹם וְהוּא שֶׁדָּרְשׁוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת ח): 'עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חַסִּיד אֱלֹהִים לְעַתְּ מִצֵּא' - זֶה בֵּית הַכֶּפֶסָא, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹדוֹת וְלְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל הַחֶסֶד הַזֶּה. וְלִסְיוּם הַגְּמָרָא אוֹמְרָת, שֶׁתְּפִלָּה זוֹ מַעֲלָה מִן הַכֹּל.

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מִנְתוּחִים אֶת הַקְּרָבָן, וְהִכְתִּירוּ הָיָה מִרְאָה לְאָדָם שֶׁהִבִּיא אֶת הַקְּרָבָן אֶת הָאֲבָרִים הַפְּנִימִיִּים, אֶת הָרְאוֹת, הַטְּחוּל, הַלְּבָב, כִּיס הַמְּרָה, אֶת הַמַּעֲיִם וְהַכְּלִיּוֹת, אֶת הַכְּבֵד וְאֶת הַלֵּב, וְכֵן אֶת כָּל הַעוֹקְרִים, הַגִּידִים וְהַיְוִדִים, וּמִזְכִּיר לוֹ דְרָכָם שֶׁכִּאֵלּוּ אֲבָרִים נִתְּנוּ לוֹ ה' בְּגוֹפָו.

וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא 'לְשֹׁפֵת

הַמִּדִּיחִין' (מִדוֹת פ"ה), וְהוּא מְכוּן כְּנֶגֶד חֶסֶד ה' שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בְּבֵית הַכֶּפֶסָא, כִּי שָׂם הָיוּ עוֹסְקִים בְּעִבּוֹדָה שֶׁל "וְהַקְּרָב וְהַפְּרָעִים יִדְחֵן בְּמִים", שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מְלַמְּדִים אֶת הָעָם כִּי צָד יֵשׁ לְעַבֵּד אֶת ה' יְתִבְרָךְ בְּכָל דְּבָר וְדָבָר, אֶפִּילוֹ הַגִּשְׁמִי בֵּיתָה.

וּבְלִשְׁפַת הַמִּדִּיחִין הָיוּ הַכֹּהֲנִים עוֹסְקִים לְהַדִּיחַ אֶת כָּל הָאֲבָרִים הַפְּנִימִיִּים מִהַפְּסֻלָּת, עַל אֵף שֶׁאֵין זֶה מְכֻבָּדִים הָרָם, וְעַל אֵף שֶׁאֵין זֶה מִן הָרְאוֹי לְלַכְלֵךְ אֶת רִצְפַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל הַרְפֵּס וְהִטִּיט שֶׁל הַבְּהֵמָה, אֲלָא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בֹוה עִבּוֹדוֹת ה' וְנִפְלְאוֹה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיוּ רוֹאִים בְּאֵפֶן מוֹחֲשֵׁי אֶת הַחֶסֶד שֶׁה' עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה, שֶׁמִּדִּיחַ וּמְנַקֵּה אֶת גּוֹפְנוֹ מִכָּל הַפְּסֻלָּת, וְכֵן הָיוּ הַכֹּהֲנִים מְלַמְּדִים אֶת הָעָם לְכוּן זֹאת בְּבִרְכַת 'אֲשֶׁר צִר', שֶׁאֵינוּ צָרִיכִים לְהַעֲרִיךְ וְלְהוֹדוֹת מֵאֵד עַל שֶׁמְעַרְכַת הַאֲשֶׁר צִר' עוֹבֵד אֲצִלְנוּ בְּלֹא שׂוּם תְּקֵלָה, שְׁלוּלִי כּוּ, אִי אֶפְשֶׁר לְהַתְקַיֵּם אֶפִּילוֹ שֶׁעָה אַחַת. וְהַתְּבוּנָנוֹת זוֹ הִיְתָה 'רִיחַ גִּיחוֹחַ לָה'.

וְכֵשֶׁהָיוּ מְפַנִּים אֶת הַדָּשָׁן בְּכָל יוֹם, שֶׁהוּא אֶפְרָא הָאֲבָרִים הַפְּנִימִיִּים

עֵלַת פְּרֵעָה מְקַרְבֶּת בְּהַר סִינִי

קִשְׁיוֹת לֵב פְּרֵעָה, וְעִינֵיהָ מְזִכְרוֹת

אֶת עֵינוֹ הָרַעָה שֶׁצִּיָּאָה מְקַנְאָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְכֵן אֶת מַה שֶׁצִּיָּפָה עֲלֵינוּ רְעוֹת וְאָמַר: 'רְאוּ כִי רָעָה נִגַּד פְּנוּכִים' - סִימֹן שֶׁל הַרְיָגָה וְשִׁפְיֻכּוֹת דְּמִים, וְהֵם הוֹדוּ לָהּ שֶׁהִפְדָּה לָנוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה לְדַם הַפְּרוֹת שֶׁלוֹ. וּבִסּוֹף פְּרֵעָה בְּעַצְמוֹ טֹבַע וּנְבִלַע בָּיָם.

לְכוּ שֶׁכֹּף מִשָּׁה אֶת הַדָּם עַל הָעָם, וְהַדָּם פָּגַע בְּמִצְחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל (תּוֹס' פְּרִימֹת ט), וְנִאֲחַז וְנִכַּר הַדָּם בְּבִגְדֵיהֶם, כְּדִי שִׁזְכְּרוּ אֶת הַחֶסֶד הַזֶּה שֶׁנִּחְפָּד דַּם הַהַרְיָגָה לְדַם הַקְּרָבָנוֹת וְלְדַם מִלָּה.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם אֶתָּה תִתֵּן

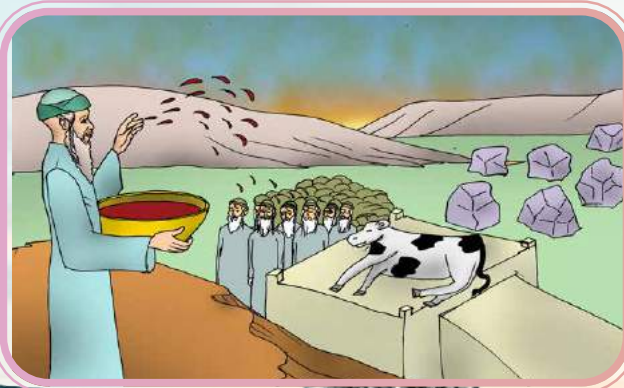
בְּיַדְנוּ זְבָחִים וְעֵלַת וְעִשְׂיֵנוּ לָה' אֱלֹקֵינוּ". מֹשֶׁה רִבְּנוֹ פִתַּר לְפָרֵעָה הָאֲחֵרוֹן שֶׁשֶׁעֲבַד אֶת יִשְׂרָאֵל אֶת חִלּוּם סְבוּ פְּרֵעָה, שֶׁחִלַּם עַל שֶׁבַע הַפְּרוֹת הַשְּׂמֵנוֹת וְהַרְזוֹת שֶׁצִּיָּאוּ מִהַיָּאוֹר, בְּאֵפֶן שׂוֹנָה מִפְתָּרוֹן יוֹסֵף - לִפִּי מַה שֶׁרְאוּ לְפָרֵעָה הָאֲחֵרוֹן: שֶׁהַפְּרוֹת הַשְּׂמֵנוֹת הֵם מַלְכֵי פְּרֵעָה לְדוֹרוֹתֵיהֶם וְהַפְּרוֹת הַרְזוֹת הֵם רְעוּעֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂבוּלָעִים אֶת הַפְּרוֹת הַשְּׂמֵנוֹת, כְּלוֹמַר שֶׁמִּשָּׁה וְעַם יִשְׂרָאֵל יִקְחוּ וְיִבְלַעוּ צֵאן וּבְקָר מִפְּרֵעָה לְזַבַּח זְבָחִים לָה'.

וְלָמָּה רָצָה מֹשֶׁה לְקַחַת זְבָחִים מִפְּרֵעָה? בְּכִדִי

שֶׁיִּזְכַּר לְהַמְחִישׁ בָּהֶם לִפְנֵי עַם יִשְׂרָאֵל אֶת חֶסֶד ה' שֶׁפָּדָה אוֹתָנוּ מִתַּחַת יַד פְּרֵעָה - שֶׁבַעֲת שֶׁהַקְּרִיבִים בְּתַחֲמִית הַר סִינִי, הַמְּחִישׁ לְכָלֵם בְּאֲבָרֵי הַפְּרִים אֶת מַעֲשֵׂי פְּרֵעָה: שֶׁלֵּב הַבְּהֵמָה מְזִכִּיר אֶת

מתיקות חסדי הרמזים בפרשה

"קִדְשֵׁי לֵב כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רִחַם בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא" - מִצְוֹת פְּדִיּוֹן הַבֶּן הַבְּכוֹר מְזִכְרֵה אֶת חֶסֶד ה' שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם יְלָדִים, כִּי הִטְעַם לְפָדְיוֹן הַבְּכוֹר כְּתוּב בַּתּוֹרָה, שֶׁה' רָגַח אֶת כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהִתִּיָּה אֶת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִהַבְּכוֹרוֹת אֵנוּ לְמַדִּים בְּנֵין אֵב עַל כָּל הַיְלָדִים, אֲלָא שֶׁהַשְּׂמִיחָה הַגְּדוּלָה בִּיּוֹתֵר הִיא כְּשֶׁנּוֹלֵךְ לְאָדָם בֶּן בְּכוֹר, שֶׁעַל יְדוֹ הוּא מְקַבֵּל תְּקוּנָה שְׂוִיכָל לְהַמְשִׁיךְ לְהִבְיָא יְלָדִים לְעוֹלָם וְלְגוֹיִם בְּכֵךְ אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה "פְּרוּ וּרְבוּ", וּמִי שֶׁהִבִּיא לְעוֹלָם בַּת רֵאשׁוֹנָה הִיא סִימֹן יָפָה לְבָנִים (ב"ב - קמ"א), שֶׁעֲלָיו לְהִתְפַּלֵּל שֶׁהִיא תִזְכָּה לְהִבְיָא בֶּן בְּכוֹר לְקוּם מִצְוֹת פְּדִיּוֹן הַבֶּן וְדְרָכּוֹ הַלְּהוֹדוֹת עַל כָּל הַיְלָדִים. וְכֵן מִי שֶׁמְשַׁמְתֵּף בְּבִרְיַת אוֹ בְּשִׁמְחַת פְּדִיּוֹן הַבֶּן שֶׁל חֲבֵרוֹ, יִצְלַח הַדְּמָנוֹת זוֹ הַלְּהוֹדוֹת לָה' עַל לְדִיּוֹ.

מְתִיקוֹת הַתְּפִלָּה - וּמְפִלְיָא לַעֲשׂוֹת

והשני - הוא כח המחזיק, רוצה לומר מה שהאצטומכא סובלת המאכל וסוגרת על הנקב אשר בתחתיתה עד זמן העכול. [ועל זה ראוי להודות כשואמרים 'שאם יפתח אחד מהם' - שיש לנו את כח המעצור לעצור את עצמנו מעשית הצרכים, ואיננו נקטנים וזקנים שאין בכחם לעצור את עצמם מן].

והשלישי - כח המעכל, הוא הכח אשר יגשא על שרף אחד חריף וחס במאד, הנמצא באצטומכא של האדם, המבשל והמעכל את המאכל והרביעי - כח המברר, הוא הכח הבורר הטוב והיפה שבמאכל, הראוי להתהפך ללחה זכה ובשר נדם ועצמות ושאר חלקי גופו, ומפרש ומבדיל את הפסלת תמיד למקום אחר, עד בא כח הדוחה וידחה אותו חוץ לגוף.

והחמישי - הוא כח הדוחה, הוא הכח מה שבעת הצרך נפתח הנקב שבתחתית האצטומכא וידחה הפסלת אל הדקים, ומשם דוחה אותו חוץ לגוף; ולא פסלת האכילה בלבד הוא דוחה, אלא הוא דוחה תמיד כל חלקים הרעים מגוף האדם, שגם אם ידמון מותרות לחה אשר לא טובה בשאר חלקי הגוף, יתחכם בטבעו לדחות אותם מן הגוף חוצה, כמו הלחות היציאות דרך הגרון והפה, וכן מותרות לחות המת, הנדחה דרך האף, או השחין היציאות דרך נקבי הראש או הגוף. ואם אי אפשר להוציא החוצה, יתחכם לדחותו אל מקום אשר יתמעט בו הסכנה.

לצאת לצרכיו, אלו יסורים נוראים יש בכך.

וידועים דבריו של המשגיח דמיר הגה"צ רבי ירחם ליבאוויטש זצ"ל, שאמר: 'אלו היה האדם מתבונן היטב, על כל מה ששעשה עמו משעה שמכניס את האכל לפיו עד לאחר שעשה צרכיו, היה צריך לשלח טעלעגראמא (מברק) למשפחתו, כדי להודיעם, שבחסדי ה' הכל עבר בסדר ללא שום תקלות, כמו שאם היה עובר נוחם וכדומה'.

כעת יובן במקצת הטעם שהרבה צדיקים סובלים מדבר זה, כי דרך הצדיקים אנו לומדים את דרכי ה', ולכן הצדיקים מקבלים על עצמם יסורים אלו, כדי ללמדנו להעריך את החסד הגדול שהקב"ה עושה אתנו בכך שהפסלת יוצאת מגופינו בצורה מסודרת בלא שום יסורים, ובכך הם ממתיקים את הקטרוג שיש עלינו שאנו לא מודים לה' יתברך על חסדיו, בפרט בענין זה.

מצרים הפלית והבדלת בין עמך ישראל למצרים, אף שעם ישראל נטמעו בעבודה זרה, כן תבדיל אותנו מכל המכות והמגפות המתרגשות לבוא לעולם, ונכיר אותה מתוך רב הטובה.

וחננו מאתך בדת, ונוזה כל זרע בית ישראל לעבדך באמת וביראה ובאהבה, וכמו שביציאת מצרים משה אמר לפרעה "בנערנו ובזקנינו נלך בכנינו ובכנותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו", כן נוזה בביאת משיח צדקנו, לעמד כלנו בשערי בית המקדש השלישי שיבנה במהרה - אנו ובנינו ובני בנינו, ולהשתחוות לפניך על כל החסדים שאתה עושה עמנו תמיד, אמן סלה.

אמרו תז"ל (פסחים קיח): קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. ויש לברך, שמלבד מה שקשה לאדם להשיג את מזונו - כשם שקשה שיקרע הים לפניו - הרי שעצם עכול המזון בגופו של אדם קשה כקריעת ים סוף, והוא נס גדול ממנו, כי עכול המזון בגופו של אדם אינו רק חלוק והבדלה במין אחר, אלא הוא לחלק את הטוב שבמזון לכל אברי הגוף, ומאידך להפריד את הפסלת ולדחותו מחוץ לגוף.

וזהו שאנו אומרים 'רופא כל בשר ומפליא לעשות', רופא כל בשר - הוא מה שה' מחלק את המזון לכל חלקי הגוף. ומפליא לעשות - הוא מה שה' מפליא ומבדיל את הפסלת ודוחה מהגוף, על דרך שצאמר: "ונפלינו אני ועמך", שענינו הבדלה.

ומו הענין להעתיק פאן את דבריו של הגה"ק בעל ה'בן איש חי' זצ"ל בספרו 'עוד יוסף חי' (פרשת ויצא א), המבאר באריכות את החכמה הנפלאה השמונה בסדר עשית הצרכים, וזה לשונו: 'בברכה זו אנו מברכים ומודים ונותנים תודה לה' יתברך, על ששם לנו קיום בטבענו על ידי המאכל והמשתה, וברך בנו כח ה'זן, הכולל חמשה כחות. וכוונת ב'ספר הברית' (מאמר טז פרק ב), וזה לשונו: ואלו הן החמשה כחות:

האחד - הוא כח המושך, והוא הכח שייחשק למשך המזון והמאכל והמשיקה לגופו.

יש להבין, מהי הסבה שהרבה מגדולי ישראל בכל הדורות סבלו מחלי המעים [וכבר רמזו על זה תז"ל (שבת קיח): רבן של צדיקים מתים בחלי מעים (וע"ע ב"ר פס"ב א')?]

ונראה לברך, שברוך כלל אדם מודה לקב"ה על הדברים הגדולים שהוא נותן לו, ואם הוא ירא שמים ויש לו יותר הרגשה של הכרת הטוב לה' יתברך, אזי הוא מודה גם על הדברים הקטנים שהקב"ה נותן לו, אבל על הוצאת הפסלת, שהוא דבר שפול ביותה ואין לאדם שום תועלת מן אלא מניעת נזק בלבד, אין כל כך הרגשה של הכרת הטוב לה' יתברך.

לכן תקנו תז"ל להזכיר במטבע הברכה 'שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמד לפניך', כדי לעורר אותנו להתבונן מה יקרה אלו 'יפתח אחד מהם' חליה, והאדם לא ישלט בצרכיו, שיש בזה סבל ועצור גדול, או אם 'יסתם אחד מהם' חלילה, והאדם לא יוכל

תְּפִלָּה מְתוּקָה

רבוננו של עולם, מודים אנו לפניך שזיכתנו למצות פדיון הבן הבכור, שהוא הודאה על כל ילדינו, ובדרך שבאה לפניך חנה אמו של שמאל הנביא, והתחננה לפניך על בנים ושמעתי תפלתה, כך אנו עם ישראל עבדיך מתחננים ומבקשים, אגא חוס ורחם על כל חשוכי הבנים מעמך, ופקד אותם מהרה בזרע קודש של קימא - ילדים צדיקים, חזקים, בריאים ושלמים בגופם ובנפשם, ויוכלו כלם לזכות לקים את מצות תורתך התלויה בכך: ברית מילה, פדיון הבן ושנתתם לבניך וכו', וזכנו להודות לך ולשבחך על כל ילד וילד שתתן לכל בר ישראל במתנת חנם.

"אגא ה' הושיעה נא" והצל אותנו ואת ילדינו מכל מיני נזקים וחבלות וכויות, וכשם שבמכות

פגיעה שעלתה ביקור רב... חלק ב'

תקציר: עמוס פגע קשות ביעקב על כך שהוא חלש בלמוד, בהיותם נערים הלומדים ב'שיבת המתמידים', הפגיעה הקשה גרמה ליעקב לעזוב את 'שיבת המתמידים', ולאחר מכן חבר שראה את הפגיעה פגש את יעקב וכמה שנסה לפייסו לא הועיל, ומצד שני נסה החבר לדבר עם עמוס על כך שיעקב פגוע ממנו ומקפיד עליו, הוא הגיב בקרירות שאין ממה להפגע והוא בסך הכל אמר את האמת וכי השנים עברו ויעקב פרק על ואתו חבר פגש אותו ודאג גם לשלמו וגם לקטרוג שנוצר מכך על עמוס, וכך מספר החבר:

הגיע לאזורי שעמוס עבר ליד אתר בנייה שבסמוך לשכונת מגוריינו, ופועל בנין מבני המעוטטים הנחית על ראשו עמוד רחב וכבד של ברזל וראשו נפצע בארץ קשה מאד.

נבהלתי מאד לשמע הדברים, ולאחר ברור שמעתי שהרופאים אומרים שצריך רחמי שמים כדי שהוא יחיה. בלבי הבנתי שמסתבר מאד שזוהי תביעה מן השמים על מה שהוא פגע ביעקב, ולכן החלטתי ועשיתי מעשה...

הלכתי לביתו של יעקב, דפקתי בדלת, וכשאביו פתח שאלתי, "יעקב נמצא?" כשהזכרתי את שמו, הוא התאנח ואמר, "אוי, יעקב! יעקב! היכן הוא? זוהי שאלה שגם אנחנו שואלים!"... האבא המשיך ואמר בקול שבור, "אני מוכן לתת את ביתי ואת כל אשר לי למי שישב לי את יעקב הביתה".

נרתעתי מדבריו
והחלתי

לעשות הכל כדי למצא את יעקב, אך מה כחי אם לא בתפלות. התפללתי לה' בכל לבי שירחם עלי ויעזר לי למצא את יעקב ולהשיבו למוטב. למשך יומים למדתי בשעות היום באותו בית מדרש של המתמידים' שבו התחיל כל הספור. והנה, ביום השני בשעות אחר הצהריים ראיתי שם בחור בשם אליעזר, שבזמנו היה חבר טוב של יעקב, נסיתי את מזלי ונגשתי אליו בשאלה, האם יש לו איזה שהוא משג היכן יעקב ואיך אפשר להשיגו. ולהפתעתי הוא השיב לי: "בדיוק אתמול יצא לי לראות אותו, ולקחתי ממנו את מספר הטלפון שלו", הוא הוציא את הפנקס האישי שלו והקריא לי את המספר.

בשיחה שלי עם יעקב הוא אמר לי: "דע לה, שיש לי הערכה גדולה אליך מהרגע הראשון שהפכתי אותך, ראיתי בך מדות מיוחדות, אתה נזהר בכבוד הבריות, אבל ההתנהגות של עמוס גרמה לי הרתעה מלפתח גמרא ואפילו סדור, וכיון שהורי כועסים עלי מאד ואני לא רוצה לצער אותם, החלטתי להתרחק מהבית".

בקשתי ממנו להפגש. נפגשנו באזור מרחק מהבית, ושם ספרתי לו מה ארע עם עמוס, הדבר היה לו חדש לגמרי, וכיון שהוא בעל לב רחום הוא נבהל ואמר: "באמת לא רציתי שיהיה לו כזה אסון". הסברתי ליעקב שכשלא מוחלים לחבר, אי אפשר לדעת מה יהיה אתו...

יעקב בעצמו הציע לי ליסוע אליו
לבית החולים לבקר אותו

ולשוחח אתו. שמחתי על הרעיון, נסענו אליו ועמוס כבר היה בתהליכי התאוששות, הרופאים אמרו שמצבו השתפר אך עדין הוא חולה מסכן. עמוס התבייש מיעקב, אך הוא התגבר ובקש ממנו סליחה, יעקב סלח לו בלב שלם, ולאחר התעכבות לא ארוכה במחצתו של עמוס יצאנו לדרכנו. בדרך שפכתי על יעקב הרבה מלים טובות, וגליתי שנפשו צמאה לשוב לדרך הישר, אלא שלא היה לו מי שיגלה לו את הדרך באופן של "דרכי נעם", כך זכה אותי ה' להתחבר אליו בקשר אמיתי, ובתוך כשבועים יעקב כבר היה נראה כבתחלה, בלבושו - והעקר בפנימיותו.

כעבור כחודשים מהיום שעמוס נחבל בראשו, התבשרנו שעמוס חזר הביתה. לאחר כמה שבועות שוחחתי עם אבא שלו והוא גילה לי שמהו נפגע, וההבנה שלו נהיתה עצלה. הדבר הרתיע אותי מאד, כי כעת יעקב שהתעלה ביראת שמים הצליח והתפקח גם בלמוד התורה, ואלו עמוס, אמןם בנסים הוא נצל לחיים, אבל בהבנה הוא נהיה חלש, שעל דבר זה הוא בעצם פגע ביעקב.

עברו להם מעל עשרים שנים מהספור, במשך השנים הללו יעקב נעשה חברותא של עמוס, ותוך כדי כך הם התפייסו באמת, ושניהם נעשו תלמידי חכמים גדולים שמוסרים לרבים שעורי מוסר, יראת שמים והלכה. ברשותם פרסמתי את הספור לתועלת הרבים.

הפרטים שמורים במערכת